

วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน

ISSN 1685 - 3865

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561

วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน

Journal of Thai Ombudsman

วารสารฉบับนี้ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ กลุ่มที่ 1 ของศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย
TCI-Thai-journal Citation Index Centre

ISSN 1685-3865 (Print)

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561)

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความคิดในด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การส่งเสริมธรรมาภิบาล การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
กระบวนการยุติธรรม/อาชญาวิทยา คุณธรรม/จริยธรรม หรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

กำหนดตีพิมพ์

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ที่ปรึกษาทางวิชาการ

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์
นายบุญ ฐาปนดุลย์
นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ที่ปรึกษา

นายรักษเกชา แฉ่ฉาย
นายวาทัญญู ทิพย์มณฑา
นายเกียรติ ฤทธิธรรณนท์
นายกมลธรรม วาสบุญมา

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

กองบรรณาธิการภายนอกหน่วยงาน

ดร. ปัญญา อุดชาชน
ผศ. ดร. ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ
พันตำรวจโท ประจักษ์ วงศ์สินธิ
นางสาวสมสมัย ดวงแข

ศาลรัฐธรรมนูญ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กองบรรณาธิการภายในหน่วยงาน

นางสาวกิตติยา โสภณโกไคย
นายสิริน ชาวเพ็ชรดี
นางสาวชาลินี ถนังงาน

สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา
สำนักสอบสวน 2
สำนักกฎหมายและคดี

ผู้ช่วยบรรณาธิการและเลขานุการ

นางสาวอัญพัชญ์ สัตยาพันธุ์

สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา

กองจัดการ

นายพิริยะ ศิริโพธิ์พันธุ์กุล
นางทัศนีย์ คล้ายดี แจ็คแมน
นายพิวัฒน์ จอมจิต
นางสาวอัญรัตน์ เสียมไหม

สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา
สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา
สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์
สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา

เนื้อหา/ข้อความในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

เปิดแฟ้มเรื่องร้องเรียน

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน ช่วยเหลือกรณี ไม่อนุญาต ให้นำเข้าไม้สักก่อนสุราชอาณาจักรไทย”

อาจณรงค์ พุ่มงาม¹

เชื่อว่าที่บ้านของหลาย ๆ ท่านน่าจะมีเครื่องใช้ที่ทำจากไม้สักซึ่งเป็นไม้เนื้อดีและมีคุณสมบัติพิเศษ คือ ปลูกและมอดไม่อาจทำอันตรายได้ เพราะในเนื้อไม้สักมีสารเคมีพิเศษอยู่ชนิดหนึ่งชื่อ O-cresyl methyl ether ซึ่งค้นพบโดยนักวิทยาศาสตร์ของกรมป่าไม้ มีคุณสมบัติ เมื่อทาหรืออาบไม้แล้วไม้จะมีความคงทนต่อ ปลูก แมลง เห็ดราได้อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ในไม้สักทองยังพบว่ามียาฆ่าแมลงอยู่ 0.5 ppm. (part per million) โดยไม้สักทอง 26 ต้น จะมีทองคำหนัก 1 บาท ในอดีตกิจการไม้สักในประเทศไทยเรานั้นได้เริ่มต้นและพัฒนาจากการทำไม้ หรือการตัดฟันชักลากไม้สักในทางภาคเหนือของประเทศ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่พ.ศ. 2383 มีชาวจีนพม่า และเงี้ยว(ไทยใหญ่) ขออนุญาตจากเจ้าผู้ครองนครต่าง ๆ ในหัวเมืองทางเหนือได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง ให้เข้าไปตัดฟันไม้สักออกจากป่า โดยเสียเงิน

¹ เจ้าหน้าที่สอบสวนอาวุโสระดับสูง สำนักสอบสวน 4 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ค่า “ตอไม้” ให้แก่เจ้าผู้ครองนคร ที่เป็นเจ้าของป่า หลังจากทีรัฐบาลไทยได้ตกลงทำสนธิสัญญา บาวริง (Bowring Treaty) เพื่อการติดต่อค้าขาย กับอังกฤษ ใน พ.ศ. 2398 ชาวอังกฤษ และ คนในบังคับได้แก่ พม่า เงี้ยว และมอญ ได้เข้ามา ร่วมดำเนินกิจการทำไม้สักมากขึ้น บริษัท บริติช บอร์เนียว (British Borneo Company, Ltd.) เข้ามาเริ่มดำเนินกิจการป่าไม้ในประเทศไทย ใน พ.ศ. 2407 โดยรับซื้อไม้จากพวกที่ทำไม้อยู่ก่อน แล้ว ใน พ.ศ. 2425 กัปตัน แอช เอ็น แอนเดอร์เซน (Captain H.N. Andersen) กัปตันเรือชาวเดนมาร์ก ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกัปตันเรือสำเภา บรรทุก สินค้าระหว่างประเทศของไทยในรัชกาลที่ 4 ชื่อเรือ “ทุลกระหม่อม” ได้บรรทุกไม้สักจากไทย ไปขายยังเมืองลิเวอร์พูล (Liverpool) ประเทศ อังกฤษเป็นครั้งแรก ปรากฏว่า ไม้สักที่บรรทุก ไปขายได้ราคาดีมาก และหมดภายในเวลา อันรวดเร็ว ได้กำไรมากกว่าร้อยละ 100 ทำให้ เป็นที่เลื่องลือกันในตลาดยุโรป ถึงความงดงาม ของไม้สักชั้นดีจากเมืองไทย จึงได้มีบริษัท ต่าง ๆ ในยุโรปสั่งจองซื้อไม้สักจากประเทศไทย เป็นจำนวนมาก (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2534, หน้า 87-88)

ต่อมาส่วนกลางได้เข้ามารวบรวมอำนาจ

ในการจัดการและได้ตั้ง “กรมป่าไม้” ขึ้นในปี พ.ศ. 2439 เพื่อดูแลกิจการและผลประโยชน์เรื่อง การทำไม้ โดยมี มร. เอช สะเลต ชาวอังกฤษ เป็น อธิบดีกรมป่าไม้คนแรกของประเทศ การสัมปทาน ป่ากินระยะเวลามายาวนาน จนถึงปี พ.ศ. 2532² จึงได้มีการประกาศปิดป่า ถือเป็นการสิ้นสุด การทำไม้อย่างเป็นทางการ ซึ่งดำเนินการมากกว่า 132 ปี พร้อมกับพื้นที่ป่าไม้ที่เคยมีอยู่มากกว่า ร้อยละ 70 ของประเทศ ลดเหลือเพียงร้อยละ 28 (ประชาไทย, 2005) หลังจากการปิดป่า ความต้องการไม้สักก็ยังคงมีอยู่และเพิ่มมากขึ้น เรื่อย ๆ ผู้ประกอบการของไทยเองก็ต้องแสวงหา ไม้สักเพื่อที่จะนำมาแปรรูปเป็นสินค้าต่าง ๆ ตามที่ตลาดภายในประเทศต้องการ จึงได้มีการ นำเข้าไม้สักท่อนจากประเทศเพื่อนบ้าน อย่างประเทศพม่า หรือซื้ออย่างเป็นทางการ ว่า สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา แต่การนำ ไม้สักท่อนเข้ามาในราชอาณาจักรก็ไม่ได้ง่าย เสมอไปเพราะมีหน่วยงานอย่างกรมศุลกากรเป็น ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการนำเข้าอยู่

โดยนายชาติชาย กิจเจริญวงศ์ ในฐานะ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอ ให้ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความ เสียหายของกรมศุลกากร กรณีไม่อนุญาตให้

² ยกเลิกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พ.ศ. 2532

บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด นำไม้สักท่อนเข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งที่ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้รับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิด หรือ Certificate of Origin หรือ C/O จาก Myanmar Timber Enterprise ซึ่งตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 92) พ.ศ. 2535 กำหนดไว้คือ มี C/O หรือหลักฐานการอนุญาตให้ส่งออกของประเทศที่ส่งออกแสดงต่อกรมศุลกากรประกอบการทำพิธีการนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรเท่านั้น

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้เมื่อประมาณเดือนตุลาคม 2560 และได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงปรากฏว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2554 บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้ซื้อไม้สักท่อนจำนวน 528 ท่อนจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยทำสัญญาซื้อขาย เลขที่ 02/2010-2011(D)(BT) ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2553 กับ Myanmar Timber Enterprise หรือ MTE โดยที่ MTE ได้ออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (C/O) ให้แก่ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด เลขที่ C/O Ref.036441/MTE ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2553

ต่อมา บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้นำสัญญาซื้อขาย และ C/O ดังกล่าวยื่นต่อ

ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอนเพื่อขออนุญาตนำสินค้าไม้สักท่อนเข้าทางช่องทาง 99 บ้านนาหัวแหลม ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามที่กฎหมายกำหนด (ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 92) พ.ศ. 2535 และ ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการกำหนดด้านศุลกากรนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอนได้มีหนังสือขอให้กรมการกงสุล กระทรวงต่างประเทศ ตรวจสอบและยืนยันการลงลายมือชื่อในสัญญาซื้อขายไม้สักท่อนระหว่าง MTE กับ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด และได้รับคำยืนยันว่าได้ผ่านการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้งจริง จากนั้นด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอนได้มีหนังสือขอให้กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สอบถามไปยังรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เกี่ยวกับ C/O ของบริษัทฯ ได้รับคำยืนยันว่า C/O ที่ออกให้โดย MTE ถูกต้อง

ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2555 บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ยื่นเรื่องต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเวียงหล้า เพื่อขอใช้เส้นทางจากบ้านนาหัวแหลม ถึงช่องทาง 99 เพื่อใช้เป็นเส้นทางนำเข้าสินค้าไม้สักท่อน เมื่อด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอนกำหนดให้ช่องทาง 99 เป็นช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวตามมาตรา 5 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร

(ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480 แล้ว แต่ต่อมาหัวหน้า
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเวียงหล้า ประกาศปิด
เส้นทางการขออนุญาตจึงต้องยกเลิกไปโดยปริยาย

ดังนั้น บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด
ได้ยื่นหนังสือขออนุญาตต่อสำนักงานทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
และได้รับอนุญาตให้เข้าไปหรือผ่านหรือใช้ทาง
ภายในป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ท้องที่
ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ต่อมา บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด
ได้ยื่นเรื่องต่อด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน
ขออนุญาตนำสินค้าไม้สักท่อนเข้าทางเนิน 585
บ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน
ได้นำเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
จากนั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มอบให้หน่วยงาน
ราชการที่เกี่ยวข้องเป็นคณะตรวจสอบช่องทาง
เส้นทางและคลังสินค้าชั่วคราวที่ บริษัท ไนน์
ออนเนอร์ จำกัด ขออนุญาต ผลการตรวจสอบ
สรุปได้ ดังนี้

(1) จุดนำเข้า หากจะอนุญาตให้เนิน
585 เป็นจุดนำเข้าสินค้าไม้ก็สามารถกระทำ
ได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจหลักของ
ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แต่อย่างใด

(2) ที่ตั้งคลังสินค้าหรือที่มั่นคงชั่วคราว
มีความเหมาะสม สะดวก และสามารถควบคุม

ตรวจสอบสินค้าไม้ได้ ทั้งนี้ให้นำผลการ
ตรวจสอบนี้เสนอต่อที่ประชุมศูนย์สั่งการ
ชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านด้านพม่า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศส.ชทพ.จ.ม.ส.)

สำหรับเรื่องการขออนุญาตของ บริษัท
ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้ถูกนำเข้าพิจารณา
ในที่ประชุม ศส.ชทพ.จ.ม.ส. 2 ครั้ง โดยครั้งที่
2/2556 จัดเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2556 ที่ประชุมมีมติ
เห็นชอบให้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด นำเข้า
สินค้าไม้สักท่อนทางเนิน 585 บ้านน้ำเพียงดิน
ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
และให้จัดตั้งคลังสินค้าชั่วคราวได้ตามที่ บริษัท
ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ร้องขอ ทั้งนี้ให้ด้านศุลกากร
แม่ฮ่องสอน รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
เพื่อทราบและแจ้งผลการตรวจสอบให้กรมป่าไม้
พิจารณา และให้ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน
นำความเห็นของกรมป่าไม้ใช้ประกอบการ
พิจารณาอนุมัติตามกฎหมายศุลกากรต่อไป

เนื่องจากมีข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้
กับกรมศุลกากรกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติ
เพื่ออนุมัติจุดนำเข้าและอนุมัติสถานที่สำหรับ
จัดตั้งคลังสินค้าหรือที่มั่นคงชั่วคราวไว้ว่าก่อน
จะอนุมัติให้ด้านศุลกากรประสานกับเจ้าหน้าที่
ป่าไม้ ฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ เพื่อร่วมกัน
ตรวจสอบเส้นทางบรรทุกไม้จากจุดนำเข้าไปยัง
สถานที่มั่นคงชั่วคราวว่าผ่าน หรืออยู่ในเขต

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือจะมีผลกระทบต่อการป้องกันปราบปรามลักลอบตัดไม้ภายในประเทศหรือไม่อย่างไร ศส.ชทพ.จ.มส. จึงมีหนังสือถึงกรมป่าไม้แจ้งว่า ศส.ชทพ.จ.มส. ได้ทราบผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบช่องทาง เส้นทางและคลังสินค้าชั่วคราวที่ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ขออนุญาต และได้มีมติเห็นชอบให้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด นำเข้าสินค้าไม้สักท่อนทางเนิน 585 บ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบัง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจัดตั้งคลังสินค้าชั่วคราวได้ตามที่ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ร้องขอ ศส.ชทพ.จ.มส. จึงแจ้งผลการตรวจสอบให้ กรมป่าไม้พิจารณา หากมีความเห็นประการใดให้แจ้ง ศส.ชทพ.จ.มส. ทราบด้วย เพื่อแจ้งด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอนใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติตามกฎหมายศุลกากรต่อไป

ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2559 ได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรมป่าไม้ กล่าวคือ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) มีนโยบายไม่อนุญาตให้นำไม้เข้าทางชายแดนจังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดระนอง จึงมีการพิจารณาโดยมีหนังสือสอบถามและจัดประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ มีความเห็นสำคัญของกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวง

พาณิชย์ ยืนยันว่านโยบายรัฐมนตรีดังกล่าวไม่สามารถนำมาลบล้างกฎหมายตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 92) พ.ศ. 2535 และระเบียบกระทรวงพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องได้

เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์) ได้มีข้อสั่งการ เรื่องการนำเข้าจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรว่า “ดำเนินการทุกอย่างให้เป็นไปตามกฎหมายและอำนาจหน้าที่ที่แต่ละส่วนราชการมีอยู่”

แม้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีข้อสั่งการดังกล่าวแล้ว กรมป่าไม้ยังมิได้ตอบความเห็นตามข้อตกลงระหว่างกรมศุลกากรกับกรมป่าไม้ตามที่ได้รับแจ้งจาก ศส.ชทพ.จ.มส. แต่กลับอ้างเหตุผลว่า “กระทรวงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้ออกประกาศห้ามส่งออกไม้ซุงท่อนทุกชนิดโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2557 และรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามีมาตรการจะอนุญาตให้ส่งออกได้เฉพาะทางทะเลผ่านท่าเรืออย่างกุ่มเท่านั้น” ส่วนการส่งออกทางชายแดน กระทรวงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาจะพิจารณาเป็นรายกรณี จึงมีหนังสือขอให้กรมเอเชียตะวันออกสอบถาม

ไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาอีกครั้ง นอกจากเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังไม่ให้ความสำคัญต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

ปัญหาสำคัญ คือ คำถามของกรมป่าไม้ที่มีต่อกรมเอเชียตะวันออก กรมป่าไม้ได้รับแจ้งจากกระทรวงการต่างประเทศว่า ได้รับแจ้งจากกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาตามหนังสือ เลขที่ 32 0563(2003) ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2559 ดังนี้

(ก) Myanmar Timber Enterprise: MTE ภายใต้กระทรวงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้ขายไม้สักท่อนปริมาณ 299.708 ต้น ให้แก่บริษัท โดยสัญญาเลขที่ 02/2010-2011(D)(BT) และบริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้ชำระเงิน 310,904.27 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2553 ทั้งนี้ MTE ได้ออก C/O เลขที่ 036441/MTE-EB และ Declaration of Origin (D/O) เลขที่ 4264/2010-11(W) ให้แก่ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด เมื่อวันที่ 17 และ 24 ธันวาคม 2553 ตามลำดับ ตาม Invoice เลขที่ EB/BT-8/GT/NE 2010-2011

(ข) ตาม D/O ดังกล่าว คณะเจ้าหน้าที่เขตแดนรวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้ตรวจสอบและดำเนินกระบวนการขนส่งไม้สักท่อนดังกล่าวจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาไปยังกรุงเทพมหานครผ่านรัฐยะลาที่จุดผ่านแดน BP-12 แล้วในช่วงวันที่ 26-28 กุมภาพันธ์ 2554

(ค) ตามระเบียบและกระบวนการของ MTE สินค้าตามที่ปรากฏ invoice และ C/O ดังกล่าวถูกต้อง

(ง) เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2557 รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้ห้ามการส่งออกไม้ซุงท่อนทุกชนิดโดยไม่มีข้อยกเว้น

และเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561 ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เป็นประธานในการประชุมเรื่องร้องเรียน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กรมป่าไม้ และกรมเอเชียตะวันออกที่ประชุมได้มีมติ ดังต่อไปนี้

(1) หน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมมีมติเห็นชอบร่วมกันว่า รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้อนุญาตโดย Myanmar Timber Enterprise หรือ MTE ได้ออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิด Certificate of Origin หรือ C/O ให้กับ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2553 และได้ดำเนินการตามกฎหมาย

ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาถูกต้องครบถ้วนแล้ว สำหรับประกาศรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2557 เรื่อง “ห้ามการส่งออกไม้ซุงท่อนทุกชนิดโดยไม่มีการยกเว้น” เป็นเพียงการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาว่า หลังจากวันที่ 1 เมษายน 2557 รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาจะไม่มีการอนุญาตให้นำไม้ส่งออกนอกประเทศอีกแล้วเท่านั้น จึงไม่กระทบถึงกระบวนการใด ๆ ที่ได้กระทำเสร็จสิ้นไปแล้ว

(2) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์สั่งการชายแดนไทย กับประเทศเพื่อนบ้านด้านพม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดำเนินการให้มีการอนุมัติหรืออนุญาตให้มีการนำเข้าไม้ซุงท่อนของ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ตามช่องทางที่ศูนย์สั่งการชายแดนไทย กับประเทศเพื่อนบ้านด้านพม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนเห็นสมควร และไม่สร้างภาระแก่ผู้ร้องเรียนเกินความจำเป็น

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่วมกันว่า รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาได้อนุญาตโดย Myanmar Timber Enterprise ได้ออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดให้กับ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด และได้ดำเนินการตามกฎหมาย

ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาถูกต้องครบถ้วนแล้ว สำหรับประกาศรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เรื่อง “ห้ามการส่งออกไม้ซุงท่อนทุกชนิดโดยไม่มีการยกเว้น” เป็นเพียงการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาว่าหลังจากวันที่ 1 เมษายน 2557 จะไม่อนุญาตให้นำไม้ส่งออกนอกประเทศอีกแล้วเท่านั้น และไม่กระทบต่อกระบวนการใด ๆ ที่ได้กระทำเสร็จสิ้นไปแล้ว

“ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2560 เสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์สั่งการชายแดนไทย กับประเทศเพื่อนบ้านด้านพม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลางดำเนินการให้มีการอนุมัติหรืออนุญาตให้มีการนำเข้าไม้ซุงท่อนของ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ตามช่องทางที่ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านพม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนเห็นสมควร โดยไม่สร้างภาระแก่ผู้ร้องเรียนเกินความจำเป็น”

หลังจากการประชุมเสร็จสิ้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีหนังสือที่ มส 0018.2/2062 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2561 รายงานผลการ

ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยได้แจ้งว่า ศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านพม่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์สั่งการชายแดนฯ เพื่อหารือและพิจารณาดำเนินการตามข้อวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยที่ประชุมมีมติให้นำผลคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศุลกากรแม่ฮ่องสอน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน พาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้มีการอนุมัติหรืออนุญาตให้มีการนำเข้าไม้ซุงท่อนของ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ตามช่องทางที่ศูนย์สั่งการชายแดนฯ เห็นสมควรและไม่สร้างภาระแก่ผู้ร้องเรียนเกินความจำเป็น และหากมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติให้แต่ละหน่วยรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินโดยตรง

ต่อมาผู้ร้องเรียนมีหนังสือ ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2561 แจ้งว่าได้ดำเนินการยื่นเอกสารและคำร้องเพื่อขออนุญาตนำเข้าไม้ซุงท่อนเข้ามาในราชอาณาจักรต่อด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน เพื่อดำเนินพิธีการศุลกากรเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2561 และได้รับคำชี้แจงจากด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอนว่ายังขาดเอกสารประกอบการพิจารณาจำนวน 3 รายการดังนี้

1. บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ยังไม่ได้ลงทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์กับศุลกากร

2. บัญชีรายการสินค้า (ไม้ซุงท่อน) จากประเทศผู้ส่งออกจำนวน 528 ท่อนจากประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

3. หนังสือรับรองจาก บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัดว่าจะนำไม้ซุงท่อนเข้ามาจำนวน 46 ท่อนเท่านั้น

ทั้งนี้ผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการแล้วบางส่วน โดยได้ลงทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์กับศุลกากรแล้วเมื่อเดือนกรกฎาคม 2561 และได้จัดทำบัญชีรายการสินค้า (ไม้ซุงท่อน) จากประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อการขอนำเข้าในครั้งแรกจำนวน 46 ท่อน จากจำนวนทั้งสิ้น 528 ท่อน ซึ่งเป็นไปตามแนวนุมัติของนายด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอนที่เคยอนุมัติให้ผู้ขอรายอื่น และหนังสือรับรองจาก บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัดว่าจะนำเข้าไม้ซุงท่อนเข้ามาจำนวน 46 ท่อนเท่านั้น ผู้ร้องเรียนเห็นว่าไม่มีระเบียบหรือข้อกฎหมายใด ๆ ที่ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอนจะกำหนดให้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ลดจำนวนการนำเข้าไม้ซุงท่อนที่ได้ซื้อไว้แล้วอีกครั้ง ประกาศกระทรวงพาณิชย์ได้ระบุชัดเจนแล้วว่า หากผู้นำเข้ามีเอกสารหลักฐานตามที่ประกาศกระทรวงได้กำหนดไว้ นำมา

ประกอบการขออนุญาตนำเข้าย่อมกระทำ
ได้ ปัจจุบัน บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด
ยังไม่สามารถนำเข้าไม้สักท่อนเข้ามาใน
ราชอาณาจักรได้ เนื่องจากด้านศุลกากร
แม่ฮ่องสอนยังไม่อนุญาตตามเหตุผลดังกล่าว
ข้างต้น

และเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2561
ผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก วิวัฒน์ รัชตะนันท์)
ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ได้เป็นประธานในการประชุมติดตามเรื่องร้องเรียน
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมี
เจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรเข้าร่วมประชุมชี้แจง
โดยที่ประชุมได้มีมติดังต่อไปนี้

(1) ให้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด
ดำเนินการลงทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติพิธีการ
ศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์กับกรมศุลกากร
ให้ถูกต้อง โดยสามารถยื่นคำขอลงทะเบียนได้ที่
กรมศุลกากร หรือศุลกากรภาคที่ 3 หรือ
ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ เมื่อปรากฏชื่อ
บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ในระบบอิเล็กทรอนิกส์
แล้ว จะได้ดำเนินการกรอกข้อมูลเกี่ยวกับไม้สัก

ท่อนลงในใบขนสินค้าต่อไป

(2) ให้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด จัดทำ
บัญชีรายการสินค้า (ไม้สักท่อน) เพื่อยื่นต่อด่าน
ศุลกากรแม่ฮ่องสอน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างกรมศุลกากรและ
กรมป่าไม้ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้า
ซึ่งไม้ ไม้แปรรูป สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้
หรือสิ่งอื่นที่ทำด้วยไม้ รวมทั้งของป่าอื่น ๆ เข้ามา
ในราชอาณาจักรในท้องที่ภาคเหนือในข้อ 1.3³

(3) ให้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด
ดำเนินการนำเข้าไม้สักท่อนตามจำนวนที่ระบุไว้
ในหนังสือรับรองถิ่นกำเนิด (528 ท่อน) โดย
ให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรพร้อมทั้งยื่น
ใบขนสินค้าและเสียอากรหรือวางประกัน
ค่าอากรให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน ทั้งนี้ หากไม่
สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา
ที่กำหนดให้ขยายระยะเวลาในการนำเข้ามาใน
ราชอาณาจักรได้เท่าที่จำเป็น โดยยื่นคำร้องต่อ
กรมศุลกากรเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ขยาย
ระยะเวลาต่อไป อนึ่ง ในการเริ่มต้นการนำเข้า
ให้กระทำภายหลังสิ้นสุดฤดูฝนเป็นต้นไป

³ ข้อตกลงระหว่างกรมศุลกากรและกรมป่าไม้ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าซึ่งไม้ ไม้แปรรูป สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่น
ที่ทำด้วยไม้ รวมทั้งของป่าอื่น ๆ เข้ามาในราชอาณาจักรในท้องที่ภาคเหนือ

ข้อ 1.3 การตรวจรับไม้ ณ จุดนำเข้า

ให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้มีหน้าที่ไปร่วมตรวจรับไม้ตาม Log List ด้วยกันทุกครั้ง ณ จุดนำเข้าและตรวจวัดปริมาตร
ของไม้พร้อมกับลงรายละเอียดเกี่ยวกับไม้ไว้ในเอกสารพอสสมควรเพื่อการตรวจสอบ ทั้งนี้ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้และเจ้าหน้าที่ศุลกากรติตราไว้
ที่ไม้ด้วยเพื่อเป็นหลักฐาน เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วให้ทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อในเอกสารการตรวจรับไม้ไว้ร่วมกันเพื่อใช้เป็นหลักฐาน
และให้เป็นหน้าที่ของผู้นำเข้าในการไปแจ้งให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ทราบล่วงหน้า 3 วันก่อนวันที่จะนำไม้เข้ามาในราชอาณาจักร

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและเส้นทางในช่วงฤดูฝนไม่เหมาะแก่การเดินทาง

จากการประสานทางโทรศัพท์กับผู้ร้องเรียนแจ้งว่า ปัจจุบัน บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้ดำเนินการครบถ้วนแล้ว และด้านบุคลากรแม่ฮ่องสอนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการขออนุญาต ทั้งนี้ บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด จะนำเข้าไม้มาในราชอาณาจักรภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 โดย บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด ได้ขอขอบคุณการอำนวยความสะดวกของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ทำให้บริษัท ไนน์ ออนเนอร์ จำกัด สามารถนำไม้เข้ามาในราชอาณาจักรได้หลังจากที่ติดค้างขั้นตอนในการนำเข้าเป็นเวลาเกือบ 10 ปี

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า การช่วยเหลือเยียวยาความเดือดร้อนแม้ว่าจะเกิดต่อบุคคล หน่วยงาน หรือ องค์กรเพียงองค์กรเดียว ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อภาพใหญ่หากไม่รีบแก้ไขช่วยเหลือ ซึ่งกรณีดังกล่าวระยะเวลาตั้งแต่ผู้ร้องเรียนได้เริ่มขออนุญาตนำเข้าต่อกรมศุลกากรจนถึงปัจจุบันใช้เวลาเกือบ 10 ปี สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เล็งเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนเหล่านี้ และได้เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาลดลงโดยเริ่มแสวงหาข้อเท็จจริงตั้งแต่สาเหตุของปัญหา เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งความล่าช้าดังกล่าว

ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและเป็นที่พอใจแก่ผู้ร้องเรียน อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นเสมอกับผู้ประกอบการหลายรายซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อาจเป็นบรรทัดฐานในการแก้ไขปัญหาลักษณะเดียวกันนี้ต่อไป ■

บรรณานุกรม

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2534. Retrieved October 19, 2017 from <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=15&chap=4&page=t15-4-infodetail03.html>

ประชาไทย. 2547. เหลียวหลังการจัดการป่าไม้เมืองไทย (2005 มกราคม, 5) Retrieved October 19, 2017 from <https://prachatai.com/journal/2005/01/2115>